

Hannu Kotila, KT
koulutuspäällikkö
HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu
etunimi.sukunimi@haaga-helia.fi

MUUTTUUKO OPETTAJAN TYÖ – POHDINTAA PARADOKSIEN KESKELLÄ

Opettajan työn muutokset ovat olleet viime vuosina keskustelun kohteena. Ammattikorkeakoulun opettajalta edellytetään työelämäyhteyksien rakentamista ja aktiivista osallistumista aluekehitykseen. Pehdyttyäni moniin väitöstutkimuksiin ja seurattuani ammattikorkeakouluopettajan työtä koskevaa keskustelua olen joutunut pohtimaan, mistä tässä muutoksessa on oikeasti kysymys.

Ammattikorkeakoulujen toiminnan legitimaatio lähtee kiinteästi työelämäyhteydestä. Bolognan prosessin ja osaamisperusteisten opetussuunnitelmien aikakaudella on vaikea nähdä ammattikorkeakoulun opettajuutta muulla tavalla perusteltuna kuin työelämäosaamisen näkökulmasta.

Tämä herättää tietenkin kysymyksen siitä, miten opettajuutta on aiemmin perusteltu ja mihin perusteluissa aikaisemmin on tukeuduttu. Tässä suhteessa menneisyys ei ole aivan "puhdas". Ammatilliset oppilaitos-organisaatiot ovat panostaneet moderneihin luokkahuoneisiin, isoihin auditorioihin ja betoniseiniin. 1990-luvun puhe avoimista oppimisympäristöistä onkin konkretisoitunut videotykkienä, dokumenttikameroina ja dvd -soittimina luokkahuoneissa. Istumajärjestys on edelleen sama, vaikka onneksi luokassa ei istuta enää 38 tuntia viikossa, mikä sinällään on nyky maailman näkökulmasta käsittämätöntä. Power point-kalvot dominoivat oppimistilanteita ja asiat kohdataan otsikon ja kolmen palluran sykleissä. Kuvat ja videot esityksen lomassa tarjoavat vain ohuen ikkunan työelämän todellisuuteen. Tästä ei alan tutkimuksessa kerrota.

Toinen työelämälähtöisen opettajuuden paradoksi on opettajan työn ja projektityön paradoksi. Opettajan siirryttyä johonkin T& K -hankkeeseen hänen työnsä muuttuu organisaation näkökulmasta käsin ei-opettajan-työksi. Rajapinta projektityön ja opettajan perinteisen työn välillä muuttuu monisäikeisemmäksi.

Ammattikorkeakoulun opettajan työn uusin paradoksi tulee vastaan työelämän muutoksen kautta. Työelämässä monet uudet asiat nähdään nykyisin yhä

useammin oppimisen näkökulmasta. Sitä kutsutaan työelämän pedagogisoitumiseksi, vaikka termi onkin hiukan monimerkityksellinen. Nykyisin monet työelämän ja alueen kehittämisen kysymykset palautuvat oppimisen peruskäsitteisiin. Puhutaan oppivista alueista, oppivista organisaatioista, oppivista yhteisöistä. Kaikki onkin yhtä oppimista.

Näistä näkökulmista käsin onkin huolestuttavaa seurata vielä viimeistä muutossuuntaa. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen työkoko asemoituu uudella tavalla. Nyt ei perustelu tulekaan tiede- ja työelämän ammattijaosta vaan pienentyvien ikäluokkien ja lisääntyvien tehokkuusvaatimusten seurauksista. Ulkoiset uhat pakottavat tinkimään aiemmin tinkimättömiksi muuttuneista periaatteista; duaalijärjestelmästä ja entisistä kilpakumppaneista syntyykin liittolaisia.

Muuttuuko ammattikorkeakoulun opettajuus. Esittämistäni näkökulmista käsin se muuttuu moneen muuhunkin suuntaan, kuin tähän asti on dokumentoitu. 2010-luku tulee kertomaan sen, mitkä kaikki teemat tulevat meitä haastamaan. Näitä saattavat olla esimerkiksi uudenlainen yrittäjä-opettajan työ, opettajan työn projektoiminen ja yhä lisääntyvä tulospaine.